

[bulingu/21kbos.pdf](#).

4. Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика» // Збірник наукових праць / Редкол. : Н. В. Ільченко (голова) та ін. — Ірпінь, 2020. — 100 с.

5. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андреева / за заг. ред. В. Г. Панка, І. М. Зварича. — Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. — 384 с.

6. Помиткін Е., Становських З. Психолого-методичний супровід професійної діяльності педагога Нової Української Школи: практичний посібник [за ред. Олени Ігнатівич]. — Київ : ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. — 196 с.

7. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол. : В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук ; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. — Київ : Ніка-Центр, 2021. — 118 с.

Романовський Олександр,

вчитель англійської мови Адампільського ліцею, вчитель вищої категорії

Романовська Тетяна,

вчитель початкових класів Пасічнянського ліцею імені Ігоря Русого, спеціаліст

II кваліфікаційної категорії

Викладання англійської мови в умовах воєнного стану

Анотація. Під час війни школа стає осередком, який дає змогу дітям отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку, не втрачати відчуття приналежності до спільноти. Тому надзвичайно важливо гнучко підходити до організації роботи школи та налаштовувати навчальний процес так, щоб він був комфортним і нетравмованим для дітей та педагогів.

Ключові слова: воєнний стан, іноземна мова, цифрові технології, інформаційне освітнє середовище, мережна взаємодія у навчальному процесі, платформа ZOOM, сервіс Google classroom.

У зв'язку з розвитком суспільства вивчення іноземних мов набуває великого попиту серед студентів. Ще за часів пандемії коронавірусу воно набуло медійного формату. А коли Україну охопила війна 2022 року, то після перерви тривалістю майже в місяць, воно повернулося до свого звичного ладу, але перейшовши на наступну сходинку мультимедійних технологій. Це все додало більш цікавого характеру заняттям з іноземної мови: не зважаючи на вже загальноприйнятну систему форм роботи заняття стали орієнтуватися на дві частини студентів (ті, хто можуть відвідувати заняття і ті, хто не можуть цього робити). Однак навчатися мають всі, саме тому в деяких аспектах навчальний процес розділюється на дві гілки, аби всі мали можливість навчатися.

Воєнний стан також вплинув на психологічний стан студентів та викладачів, але завдяки взаємній підтримці вони лишають свій ресурс майже на стабільному рівні. Отже, ніщо не може зупинити навчальний процес, який стрімко розвивається і прокладає свої шляхи до тих, хто хоче навчатися.

Доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу стали події, викликані збройною агресією РФ та оголошенням в Україні воєнного стану, згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». Це вплинуло на звичний спосіб життя кожного з нас. Війна і школа - поняття несумісні, але сьогодні це реальність.

Під час війни заклад загальної середньої освіти стає осередком, який дає змогу дітям отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку, не втрачати відчуття приналежності до спільноти, вірити в свої сили. Коли учні запитують про війну чи військові дії, учителям варто відповідати коротко, спокійно, використовуючи тільки факти. Особливу увагу на уроках варто приділити навчанню учнів розуміти, виражати та керувати власними емоціями. В умовах воєнного стану особливо важливо забезпечити права учнів і дати їм можливість продовжувати здобувати освіту.

Однією з особливостей предмета «Іноземна мова» є побудова освітнього процесу на засадах комунікативного та діяльнісного підходів із забезпеченням соціокультурного контексту змісту навчання. Рекомендуємо враховувати те, що, отримуючи відомості про культуру країн, мова яких вивчається, порівнюючи їх із рідною країною, в учнів формуються цілісні уявлення про особливості життя у глобалізованому світі, систему загальнолюдських і національних цінностей. Виконання навчальних програм з іноземних мов у дистанційному та змішаному форматах може відбуватися у синхронному та асинхронному режимах (залежно від

погоджених з військово-цивільною адміністрацією форматів навчання, технічних можливостей учасників освітнього процесу, наявності електропостачання, Інтернету тощо).

Для реалізації навчання у дистанційному та змішаному форматах рекомендуємо вчителям іноземної мови використовувати платформу «Всеукраїнська школа онлайн» (<https://lms.e-school.net.ua/>),

що містить відеоуроки, конспекти, тестові завдання з предмета у розрізі кожного класу, а також кабінет учителя, що допомагає організувати віртуальні класи та слідкувати за успішністю учнів і мати від них зворотній зв'язок.

Організація освітньої діяльності з учнями залежить від вікової категорії, психічних особливостей та їх готовності сприймати навчальний матеріал. Тому наголошуємо, що вчителям іноземних мов доцільно намагатися знайти окремий підхід до роботи з різними категоріями учнів.

Рекомендуємо вчителям іноземних мов ознайомлювати учнів із особливостями культури країни, мову якої вони вивчають. Пошукові та творчі завдання культурологічної спрямованості, читання цікавих текстів, і, навіть, виконання рутинних мовних вправ також дозволить здобувачам освіти зосередитись на змістовому аспекті іншомовної підготовки. Працюючи з учнями молодшого та середнього шкільного віку, для вчителя важливо створити такі умови, за яких вони зможуть абстрагуватися від подій, пов'язаних із війною.

Для викладача важливим є вміння створити сприятливий позитивний клімат на заняттях, встановити довірливі відносини із здобувачами, звертати увагу на психоемоційний стан учасників освітнього процесу, надати психологічну підтримку за необхідності.

В навчанні англійської мови провідним є вдале поєднання комунікативного та діяльнісного підходів. Важливим є робота над соціокультурним контекстом змісту знань. Неможна ігнорувати той факт, що частина здобувачів перебуває за межами нашої держави та отримує знання про культуру інших країн, має можливість порівняти різні аспекти життєдіяльності з життям в Україні, сформулювати уявлення про життя в глобалізованому світі, порівняти систему загальнолюдських та національних цінностей.

Практичний досвід викладання англійської мови свідчить про те, що на сучасному етапі навчання іноземних мов значну увагу необхідно приділяти застосуванню мультимедійних технологій, у яких одночасно використовують тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію. Усе це є сукупністю аудіо- та

візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Поєднання візуального зображення, тексту й звукового супроводження надає можливість для комплексного розвитку навичок мовної діяльності учня під час вивчення іноземної мови. Відомо, що ефективність навчання збільшується в разі використання наочних ілюстрацій, а мультимедійні засоби об'єднують відео-, аудіоматеріали, ілюстрації, таблиці тощо на одному носії.

Під час проведення практичних занять вдалим є поєднання традиційних методів навчання з інноваційними. Для безпосередніх зустрічей із здобувачами можна використовувати ресурси платформ Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Hangouts, Skype; для розміщення завдань, оцінювання знань та тестування – Google Classroom, Edmodo, Moodle і т.ін.

Беручи до уваги той факт, що не всі здобувачі мають можливість бути присутніми на заняттях, можна користуватися ресурсами You-Tube каналу для пояснення граматичного матеріалу, особливостей використання лексичних одиниць, ознайомлення з реаліями англомовних країн.

Викладач також може робити записи аудіо-візуальних матеріалів самостійно і розміщати на доступних платформах для подальшого обговорення із здобувачами.

Сьогодні викладачам іноземних мов доступні освітні сервіси, за допомогою яких можна створити безліч креативних завдань, дидактичних матеріалів, презентацій, вікторин, завдань для тестового контролю. Наведемо деякі з них:

- Edpuzzle – платформа, за допомогою якої можна створювати власні відео для пояснення нового матеріалу або проєктної роботи;

- Kahoot – платформа, яка дозволяє створювати власні вікторини та інтерактивні завдання;

- Learningapps.org – платформа, на якій розміщена велика кількість завдань з відпрацювання та перевірки граматичного та лексичного матеріалу, є можливість створювати власні завдання;

- slides.com – платформа, призначена для створення презентацій та мультимедійних проєктів.

В умовах сьогодення здобувачі отримали доступ до численних ресурсів безкоштовної неформальної освіти, за допомогою яких можна поліпшити рівень володіння англійською мовою. Серед них: BBC Learning English, British Council Learn English, Busuu, Campster, Coursera, Drops, Duolingo, EnglishDom, Future Learn, Genius Space, Grammar Guru, Lingo Hut, Real English, Tutlo, UTalk та інші.

Слід зауважити, що більшість сучасних підручників з англійської мови не містить тем, пов'язаних з військовими діями. Вважаємо за необхідне підготувати дидактичні матеріали для опрацювання проблем сьогодення. Необхідно ознайомити здобувачів із новими лексичними одиницями (military, volunteer, the armed forces, shelter, curfew) та активізувати їх у мовленні здобувачів. Можливі теми для обговорення та проєктної роботи: питання особистої безпеки, волонтерська діяльність, життя внутрішньо-переміщених осіб, майбутнє України та інше.

Безперечно, важливою складовою освітнього процесу є перевірка виконаних завдань та оцінювання досягнень здобувачів. Синхронно викладач може проводити співбесіди із студентами, асинхронно – перевіряти виконання індивідуальних та групових завдань, проводити тестування із використанням платформ Moodle, Online Test Pad та інших.

Отже, в умовах воєнного стану важливим є вміння вчителя створювати позитивний психологічний клімат на заняттях. Заняття можуть проводитися в синхронному та асинхронному режимах. Під час навчання англійської мови використовуються традиційні та інноваційні методи навчання із використанням можливостей сучасних технологій та освітніх платформ. Вважаю, що навчальні документальні та художні фільми, мультиплікація розкриває широкі можливості для активної роботи в процесі формування мовних навичок і умінь учнів і роблять освітній процес оволодіння іноземною мовою привабливим для школярів на всіх етапах навчання.

Головне й основне сьогодні — ЖИТТЯ! Бережіть себе й своїх рідних!

Більше приділяйте їм уваги, спілкуйтеся з ними, розповідайте, слухайте, дискутуйте...

Список використаних джерел та літератури

1. Андрющенко, Н. Дистанційне навчання: експерименти, напрацювання, перспективи / Н. Андрющенко // Освіта. – 2014. – № 10.
2. Євтушенко, Н. І. Дистанційне навчання в школі / Н. І. Євтушенко // Педагогічна майстерня. – 2012. – № 4.
3. Лапшина, І. Дистанційне навчання: підходи, етапи, особливості : методичні рекомендації / І.Лапшина // Методист. – 2013. – № 12.
4. Перепелиця Т. «Дистанційка» та війна: як досвід пандемії допоможе українській освіті? Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва: веб-сайт. URL: <https://dif.org.ua/article/distance-learning>